

I OSNOVNE ODREDBE

II NAČIN OCENJIVANJA I RAZVRSTAVANJA U KLASI KVALITETNIH PRIPLODNIH GRLOVA

1. Goveda

- a) Ocenjivanje i razvrstavanje bikova u klase
- b) Ocenjivanje i razvrstavanje krava u klase
- v) Ocenjivanje i razvrstavanje bikova u klase
- g) Ocenjivanje i razvrstavanje ženskog priplodnog podmlatka goveda
- d) Ocenjivanje i razvrstavanje tovnog podmlatka goveda

2. Svinje

- a) Ocenjivanje i razvrstavanje krmača
- b) Ocenjivanje i razvrstavanje nerastova
- v) Ocenjivanje i razvrstavanje podmlatka svinja
- g) Ocenjivanje svinja za klanje

3. Ovce

- a) Ocenjivanje i razvrstavanje ovaca
- b) Ocenjivanje i razvrstavanje ovnova
- v) Ocenjivanje i razvrstavanje podmlatka ovaca

4. Koze

- a) Ocenjivanje i razvrstavanje koza u klase
- b) Ocenjivanje i razvrstavanje jaraca u klase

5. Konji

6. Živina

7. Kunići

8. Pčele

III OBELEŽAVANJE KVALITETNIH PRIPLODNIH GRLOVA

V PROIZVODNJA ŽIVINE U INKUBATORU

VI ZAVRŠNE ODREDBE

PRAVILNIK

O NAČINU ISPITIVANJA SVOJSTAVA PRIPLODNE STOKE I O USLOVIMA PROIZVODNJE I TRANSPORTA ŽIVINE

("Sl. glasnik RS", br. 21/96, 94/2009 - dr. pravilnik i 103/2009 - dr. pravilnik)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi koje ispunjava kvalitetna priplodna stoka i pčele u pogledu rasnih osobina, porekla i proizvodnih svojstava, način ispitivanja produktivnosti stoke i prenošenja osobina na potomstvo, način obeležavanja i matična i druga evidencija priplodne

stoke i pčela, uslovi koje treba da ispune proizvođači živine u pogledu objekata i opreme, kao i uslovi u pogledu opreme za pakovanje i transport živine izležene u inkubatorima.

Član 2

Kvalitetna priplodna stoka, u pogledu morfoloških i fizioloških osobina vrste i rase, registruje se, prati, kontroliše i vodi u matičnoj evidenciji.

Član 3

Podaci o rasnim osobinama i poreklu kvalitetne priplodne stoke upisuju se u matičnu evidenciju prilikom umatičenja, a podaci o proizvodnim svojstvima najkasnije u roku od sedam dana od dana oplodnje, porođaja, zalučenja i merenja.

Član 4

Utvrđivanje plodnosti vrši se kontrolom oplodnje i utvrđivanjem bremenitosti sa evidentiranjem porođaja i kontrolom kvaliteta podmlatka.

Utvrđivanje bremenitosti kod krava i kobilica vrši se rektalnim pregledom, a kod krmača, ovaca, koza i kunića detektorom.

Član 5

Ispitivanje prirasta grla i kvaliteta mesa, kod svih vrsta stoke, vrši se po odgovarajućim priznatim metodologijama za pojedine vrste i kategorije stoke.

Član 6

Masa grla utvrđuje se merenjem pri rođenju, prilikom zalučenja (odbijanja podmlatka), prevođenja u stariju kategoriju i kod završenog porasta grla u testovima.

Član 7

Utvrđivanje količine i kvaliteta mleka kod krava, koza i ovaca vrši se merenjem namuženog mleka i određivanjem sadržaja (procenta), količine mlečne masti i proteina.

Utvrđivanju količine i kvaliteta mleka podležu sve plotkinje u matičnom zapatu i vrši se u toku cele laktacije, mesečno jedanput u 24 časa, na bazi dvokratne, odnosno trokratne muže, a u intervalu od 26 do 33 dana.

Količina mleka određuje se na osnovu dobijenog mleka u toku 24 časa, a procenat mlečne masti i proteina na bazi prosečnog uzorka uzetog od ukupne dnevne količine mleka.

Član 8

Utvrđivanje količine i kvaliteta vune vrši se pri redovnoj striži ovaca.

Količina vune utvrđuje se merenjem runa po striži i izražava se u kilogramima. Kvalitet vune utvrđuje se u laboratoriji merenjem dužine, vijugavosti i finoće uzoraka sa plečke, rebara i sapi.

Član 9

Ispitivanje proizvodnje, količine i kvaliteta jaja kod živine obuhvata: broj jaja dobijenih godišnje po useljenoj nosilji, prosečnu težinu jajeta, broj jaja sposobnih za nasad i prosečnu oplođenost jaja.

Član 10

Ocena priplodne vrednosti priplodnjaka i plotkinja vrši se na osnovu podataka o grlu, njegovih potomaka i srodnika.

Ispitivanje i ocenjivanje potomaka iz stava 1. ovog člana vrši se samo u zapatima proizvođača kvalitetnih priplodnih grla, odnosno u kontrolisanom delu populacije i testnim stanicama.

Kvalitetna priplodna grla koja se ispituju potiču od odabranih roditelja, a u slučajevima predviđenim ovim pravilnikom prethodno su ocenjena i rangirana.

II NAČIN OCENJIVANJA I RAZVRSTAVANJA U KLASI KVALITETNIH PRIPLODNIH GRILA

Član 11

U klase se razvrstavaju i ocenjuju: goveda, svinje, ovce, koze, konji i kunići.

Ocenjivanju i razvrstavanju u klase podležu muška i ženska grla, kao i njihov podmladak.

Priplodna živina koja ispunjava svojstva u pogledu kvaliteta propisanih ovim pravilnikom ne podleže ocenjivanju i razvrstavanju u smislu st. 1. i 2. ovog člana.

Član 12

Ocenjivanje telesne razvijenosti i tipa kvalitetne priplodnosti stoke vrši se po utvrđenim kriterijumima za pojedine vrste i proizvodne genotipove grla.

Član 13

Na osnovu kriterijuma utvrđenih ovim pravilnikom, grla se ocenjuju i razvrstavaju u klase: E (elita), Ia, I, II i III.

Član 14

Ocenjivanje i razvrstavanje u klase kvalitetnih priplodnih grla vrši se pojedinačno ili na selekcijskim smotrama neposrednim uvidom u izgled i stanje grla, njegovih proizvodnih osobina i na osnovu osobina o poreklu (roditeljima i srođnicima).

Po izvršenom ocenjivanju i razvrstavanju grla u klase sastavlja se zapisnik.

Član 15

Kvalitetna priplodna grla i podmladak obeležavaju se na način kojim se trajno obezbeđuje njihov identitet.

Obeležavanje kvalitetnih priplodnih grla vrši se kod goveda, svinja, ovaca, koza, konja i kunića.

Obeležavanje se vrši tetoviranjem, rovašenjem, žigosanjem, a po potrebi i metalnim ili plastičnim markicama.

1. Goveda

Član 16

Ocenjivanje i razvrstavanje goveda u klase, radi utvrđivanja njihove proizvodne i priplodne vrednosti, vrši se na osnovu:

- 1) porekla grla (uzimaju se u obzir proizvodna svojstva samo roditelja);
- 2) ocene telesne razvijenosti tipa a za krave i vimena;
- 3) prinosa mleka i sadržaja i prinosa mlečne masti, a sadržaja i prinosa proteina po mogućnosti;
- 4) rezultata ispitivanja (koriste se podaci iz direktnog testa i podaci o proizvodnim svojstvima potomaka i srodnika).

Prilikom ocenjivanja grla stečene mane ne uzimaju se u obzir.

Za ocenu proizvodnosti mleka, mlečne masti i proteina koriste se podaci iz redovne kontrole mlečnosti u toku cele laktacije.

Član 17

Prilikom ocenjivanja vimena mogu se uzeti u obzir i podaci o ispitivanju brzine protoka mleka i indeks vimena.

Ocenjivanje vimena vrši se do pet meseci po teljenju.

Ocena okvira, muskuloznosti i izgleda grla i vimena vrši se za svaku od ovih osobina poentiranjem od 1 do 9, a ocena teladi i teljenja poentiranjem od 2 do 5 poena.

Član 18

Odrasla kvalitetna priplodna grla razvrstavaju se u klase: E (elita), Ia, I, II i III.

Priplodni podmladak razvrstava se u I, II i III klasu.

a) Ocenjivanje i razvrstavanje bikova u klase

Član 19

Priplodna vrednost bikova dobija se ocenjivanjem sledećih svojstava na srodnicima u prvoj laktaciji (od 30. do 150. dana laktacije) neposredno pre muže:

KOMBINOVANI TIP

Svojstvo	Poeni
1. OKVIR GRILA	
- visina tela	1-9
- dužina tela	1-9
- širina tela	1-9
- dubina tela	1-9
2. MUSKULOZNOST GRILA	
- muskul. prednjeg dela tela	1-9
- musk. srednj./zadnjeg dela tela	1-9
3. FORMA (IZGLED) GRILA	
- povezanost plećki	1-9
- čvrstina leđa i leđna linija	1-9
- položaj sapi	1-9
- stav zadnjih nogu	1-9
4. VIME*	
- povez. prednj. vimena	1-9
- dužina vimena	1-9
- povezanost vimena	1-9
- položaj sisa	1-9
- dužina i oblik sisa	1-9

MLEČNI TIP

Svojstvo	Poeni
1. TELESNA GRAĐA	
- visina tela	1-9

- snaga i kapacitet	1-9
- mlečne karakteristike	1-9
- širina karlice	1-9
- položaj karlice	1-9
- položaj zadnjih nogu	1-9
2. VIME*	
- povezanost prednjeg vimena	1-9
- visina zadnjeg vimena	1-9
- širina zadnjeg vimena	1-9
- dubina vimena	1-9
- jačina centralnog ligamenta	1-9
- skladnost vimena	1-9
- položaj sisa	1-9
- dužina sisa	1-9

*) Broj pasisa izražava se u procentima.

Ukupna ocena za oba tipa izražava se u poenima od 10 do 90.

Ukupna ocena za kombinovani tip dobija se iz prosečnih ocena za okvir, muskuloznost, formu grla i vime. Odnos između okvira, muskuloznosti, forme grla i vimena je 25:20:25:30.

Ukupna ocena za mlečni tip dobija se iz prosečnih ocena za telesnu građu i vime. Odnos između telesne građe i vimena je 40:60.

Član 20

U biološkom testu bikova vrši se ocena teladi i tok teljenja.

Telad se ocenjuju:	
- normalno razvijeno tele, vitalno i skladno	5 poena
- normalno razvijeno i vitalno	4 poena
- slabo razvijeno i nevitalno	3 poena
- tele sa urođenim manama	2 poena
Teljenje se ocenjuje:	
- lako teljenje	5 poena
- otežano teljenje uz pomoć	4 poena
- teško teljenje uz pomoć veterinara	3 poena
- carski rez	2 poena

b) Ocenjivanje i razvrstavanje krava u klase

Član 21

1. Razvrstavanje krava u klase vrši se na osnovu minimalnih uslova datim u tabelama br. 1 i 2:

Tabela 1: Klasiranje krava kombinovanog smera proizvodnje (mleko - meso)

Proizvodnja mleka i mlečne masti do 305 dana laktacije u kg							Eksterijer				
	I		II		III						
Klasa	mleko	mast	mleko	mast	mleko	mast	Okvir	Muskuloznost	Forma	Vime	Poreklo
Ia	4.000	152	4.300	163	4.600	175	7,0	7,0	7,0	7,0	Poznati i kontr. roditelji
I	3.500	133	3.800	144	4.200	160	5,0	5,0	5,0	5,0	Poznati i kontr. roditelji
II	3.000	114	3.300	125	3.600	137	3,0	3,0	3,0	3,0	Poznati roditelji
III	2.500	95	2.900	110	3.200	122	-	-	-	-	Nije uslov

Krave kombinovanog smera proizvodnje razvrstavaju se u klasu E (elita) iz Ia klase ako su u prve tri standardne laktacije proizvele ukupno 15.000 kg mleka i 570 kg mlečne masti.

Tabela 2: Klasiranje krava smera proizvodnje mleka (holštajn frizijska i melezi sa udelom ove rase iznad 50%)

Proizvodnja mleka i mlečne masti do 305 dana laktacije u kilogramima							Eksterijer			
	I		II		III					
Klasa	mleko	mast	mleko	mast	mleko	mast	Telesna građa	Vime	Poreklo	
Ia	6.000	210	6.700	230	7.000	240	7,0	7,0	Poznati i kontr. roditelji	
I	5.500	190	6.000	210	6.300	220	5,0	5,0	Poznati i kontr. roditelji	
II	5.000	170	5.400	190	5.700	200	3,0	3,0	Poznati roditelji	
III	4.500	160	4.800	170	5.000	175	-	-	Nije uslov	

Krave smera proizvodnje mleka razvrstavaju se u klasu E (elita) iz Ia klase ako su u prve tri standardne laktacije dale najmanje 22.000 kg mleka i 770 kg mlečne masti.

Bikovske majke su krave klase E (elita), Ia i I' klase.

*) Za populacije u osnivanju.

v) Ocenjivanje i razvrstavanje bikova u klase

Član 22

Za ocenjivanje i razvrstavanje u klase bikovi se raspoređuju u dve grupe, i to:

- 1) bikovi u ispitivanju i
- 2) ispitani bikovi.

Član 23

Bikovi u ispitivanju imaju pozitivno završen direktan i biološki test i razvrstavaju se u klase na osnovu:

- 1) porekla i
- 2) ocene eksterijera.

Bikovi u ispitivanju kombinovanog i tovnog smera proizvodnje razvrstavaju se u I, II i III klasu na osnovu minimalnih uslova datih u tabeli broj 3.

Tabela 3.

Klasa	Ocene roditelja	Ocene podmlatka		
		Okvir	Muskuloznost	Forma
I	O: Klasa E, Ia			
	M: Klase E, Ia	7	7	7
II	O: Klasa E, Ia			
	M: Klasa E, Ia	5	5	5
III	O: Klasa E, Ia			
	M: Klasa E, Ia	3	3	3

Razvrstavanje bikova u ispitivanju mlečnog smera proizvodnje u klasi vrši se na osnovu ocena roditelja iz tabele 3 i ocene telesne građe.

Član 24

Utvrdjivanje priplodne vrednosti progenotestiranih bikova vrši se na osnovu kontrolisanih proizvodnih svojstava i ocene eksterijera potomaka i srodnika. Za utvrđivanje priplodne vrednosti koriste se različite varijante BLUP metoda i ANIMAL MODEL-a za svako pojedinačno svojstvo. Ako ne postoje uslovi za sprovođenje navedenih metoda koriste se poređenja kćeri i vršnjakinja (CC metod).

Priplodna vrednost izračunava se za jedno ili više svojstava preko indeksa, s tim da se pojedinačna ili agregatna ocena indeksira u rasponu 3 standardne devijacije od po 5 poena. Ocena bi se kretala u granicama od 85 do 115 poena.

Proizvodna svojstva koja se uzimaju za ocenu su: količina mleka u standardnoj laktaciji, odnosno prvih 100 dana laktacije, sadržaj mlečne masti i sirovih proteina u mleku i ocena eksterijera potomaka i srodnika.

Za razvrstavanje u I, II i III klasu pored podataka iz stava 1. ovog člana bikovi se ocenjuju na okvir, muskuloznost i izgled grla.

Član 25

Ispitani bikovi koji imaju pozitivne rezultate ispitivanja na meso i mleko razvrstavaju se u klase: E (elita), Ia, I i II.

U klasu E razvrstavaju se bikovi čija je priplodna vrednost (PV) veća od 300 kg mleka, odnosno relativna priplodna vrednost (RPB) za osobine mlečnosti najmanje 106 a za dnevni prirast najmanje 103.

U Ia klasu razvrstavaju se bikovi čija je PB za mleko od 151 do 300 kg mleka ili za prvih 100 dana laktacije više od 50, odnosno RPV 103 do 105 za mlečnost i više od 100 za dnevni prirast.

U I klasu razvrstavaju se bikovi čija je PV za mleko od 150 kg mleka ili za prvih 100 dana laktacije do 50 kg mleka odnosno RPV iznosi od 100 do 102 poena za mlečnost i više od 100 za dnevni prirast.

U II klasu razvrstavaju se bikovi čija je PV negativna za mleko odnosno RPV za mlečnost i dnevni prirast ispod 100 i isključuju se iz priploda.

Mladi bikovi čiji očevi imaju negativnu PV, odnosno RPV i potiču iz stranih populacija, takođe se razvrstavaju u II klasu ali se ne izlučuju iz priploda do završetka ispitivanja.

Član 26

Bikovi sa završenim porastom i razvojem (sa najmanje 5 godina starosti), imaju sledeće telesne mere koje se utvrđuju na način dat u tabeli broj 4.

*Telesne mere bikova
Tabela 4.*

Smer proizvodnje	Visina grebena cm	Obim grudi cm	Širina grudi, % v.g.	Dubina grudi, % v.g.	Dužina trupa, % v.g.	Telesna masa kg
1	2	3	4	5	6	7
Kombinovani	143-155	240-260	44-48	56-58	124-128	1000-1300
Mlečni	150-160	240-260	42-46	56-58	124-128	1000-1200

g) Ocenjivanje i razvrstavanje ženskog priplodnog podmlatka goveda

Član 27

Ženski priplodni podmladak ocenjuje se od 12. do 24. meseca života.

Razvrstavanje ženskog podmlatka u klase kombinovanog i tovnog smera vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli 5.

Tabela 5.

Klasa	Ocene roditelja	Ocene podmlatka		
		Okvir	Muskuloznost	Forma
I	O: Klasa E, Ia			
	M: Klasa E, Ia,	7	7	7
II	O: Klasa E, Ia, I			
	M: Klasa E, Ia, I	5	5	5
III	O: Klasa E, Ia, I, II			
	M: Klasa E, Ia, I, II, III	3	3	3

Razvrstavanje ženskog podmlatka mlečnog smera u klase vrši se na osnovu ocene roditelja iz tabele 5 i ocene telesne građe.

d) Ocenjivanje i razvrstavanje tovnog podmlatka goveda

Član 28

Tovna grla se ocenjuju na sajmovima i smotrama.

Razvrstavanje tovnog podmlatka u klase vrši se na način dat u tabeli broj 6.

Tabela 6.

Klasa	Ocene roditelja	Ocene podmlatka		
		Okvir	Muskuloznost	Forma
I	Nije uslov	8	8	8
II	Nije uslov	6	6	6
III	Nije uslov	4	4	4

2. Svinje

Član 29

Ocenjivanje i razvrstavanje u klase obuhvata svinje mesnatih rasa, njihovih hibrida i meleza.

Ocenjivanje i razvrstavanje svinja u klase, radi utvrđivanja njihove priplodne vrednosti, vrši se na osnovu:

- 1) porekla (najmanje tri generacije predaka);
- 2) tipa i konformacije (opšti izgled grla) - subjektivna ocena 1,0-5,0 poena;
- 3) mamarnog kompleksa (minimalni broj sisa je 12, osim kod rasa čije je genetsko svojstvo da donese manji broj prasadi u leglu kod kojih minimalni broj sisa treba da bude 10, s tim što sise moraju biti funkcionalne i pravilno raspoređene);
- 4) razvijenosti polnih organa;
- 5) plodnosti;
- 6) tovnih i klaničnih osobina (rezultati testova prema usvojenim metodologijama).

Član 30

Svinje se ocenjuju i razvrstavaju u klase unutar rasa, odnosno kategorija: krmače, nerastovi i podmladak.

Krmače se ocenjuju po tipu i konformaciji jednom u životnom dobu, a nerastovi svake godine.

Ocenjivanje proizvodnosti vrši se svake godine.

Ocenjivanje priplodnih grla vrši se pojedinačno.

a) Ocenjivanje i razvrstavanje krmača

Član 31

Krmače u priplodu se ocenjuju na osnovu:

- 1) porekla;
- 2) tipa i konformacije i
- 3) proizvodnosti.

Član 32

Krmače se razvrstavaju u klase na osnovu:

- 1) standarda ili
- 2) selekcijskog indeksa.

Član 33

Razvrstavanje krmača u klase na osnovu standarda vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabelama 1, 2. i 3.

Tabela 1: Krmače rasa: veliki jorkšir, švedski landras, holandski landras i domaća mesnata rasa

Klasa	Tip i konformacija, poena	Broj sisa	Broj legala	Proizvodnost		
				Živorod. po leglu	Br. prasadi 21. dana	Masa leg. 21. dana
1	2	3	4	5	6	7
E	5	12	2	11,0	10,5	58
Ia	4	12	2	10,5	9,5	50
I	3	12	2	9,5	9,0	45
II	2	12	1	9,0	8,5	40
III	1	12	1	8,5	8,0	35

Tabela 2: Krmače rasa: nemački landras i durok

Klasa	Tip i konformacija, poena	Broj sisa	Broj legala	Proizvodnost		
				Živorod. po leglu	Br. prasadi 21. dana	Masa leg. 21. dana
1	2	3	4	5	6	7
E	5	12	2	10,5	9,5	52
Ia	4	12	2	10,0	9,0	48
I	3	12	2	9,0	8,5	43
II	2	12	1	8,5	8,0	38
III	1	12	1	8,0	7,0	31

Tabela 3: Krmače rasa: belgijski landras, hempšir i pijetren

Klasa	Tip i konformacija, poena	Broj sisa	Broj legala	Proizvodnost		
				Živorod. po leglu	Br. prasadi 21. dana	Masa leg. 21. dana
1	2	3	4	5	6	7
E	5	12	2	9,5	9,0	50
Ia	4	12	2	9,0	8,5	45
I	3	12	2	8,5	8,0	40
II	2	12	1	8,0	7,5	35
III	1	12	1	7,5	7,0	31

Član 34

Na osnovu vrednosti selekcijskog indeksa krmače se razvrstavaju u klase:

- 1) E od 111 i više indeksnih poena;
- 2) Ia od 106 do 110 indeksnih poena;
- 3) I od 101 do 105 indeksnih poena;
- 4) II od 96 do 100 indeksnih poena;
- 5) III 95 i manje indeksnih poena.

Nerastovske majke su krmače klase E (elita) i Ia.

b) Ocenjivanje i razvrstavanje nerastova

Član 35

Nerastovi se ocenjuju pre uvođenja u priplod i u toku iskorišćavanja.

Pre uvođenja u priplod nerastovi se ocenjuju na osnovu:

- 1) porekla;
- 2) tipa i konformacije;
- 3) polnih karakteristika;
- 4) rezultata testa (individualni, test srodnika i osetljivosti na stres).

Član 36

Nerastovi se razvrstavaju u klase prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 4.

Tabela 4.

Klasa	Tip i konformacija poena	Broj sisa
E	5	12
Ia	4	12
I	3	12
II	2	12

Član 37

Na osnovu rezultata testa nerastovi se pre uvođenja u priplod razvrstavaju u klase prema vrednosti selekcijskog indeksa, i to:

- 1) E od 111 i više indeksnih poena;

2) Ia od 106 do 110 indeksnih poena;

3) I od 101 do 105 indeksnih poena;

4) II od 96 do 100 indeksnih poena.

Član 38

Nerastovi u iskorišćavanju se ocenjuju na osnovu:

1) plodnosti;

2) koncepcije;

3) biološkog testa;

4) rezultata ispitivanja potomaka.

Ocena nerastova koji se koriste za osemenjavanje, vrši se i na osnovu količine i kvaliteta sperme.

Član 39

Priplodna vrednost nerastova utvrđuje se na osnovu rezultata testa i na osnovu rezultata njihove proizvodnosti datih u tabeli broj 5.

Tabela 5.

Klasa	Broj legala	Koncepcija %	Prosečan indeks potomaka
E	30	81-100	101
Ia	30	76-80	101
I	30	71-75	101
II	30	do 70	101

Nerastovi se razvrstavaju u klase na osnovu istih standarda koji važe za krmače.

Prilikom utvrđivanja njihove priplodne vrednosti, pored rezultata testa, uzimaju se u obzir i rezultati njihove proizvodnosti kao: plodnost, kvalitet potomaka i ocena predaka pojedinih linija, odnosno ustaljenost pojedinih svojstava.

Plodnost nerastova se ocenjuje na osnovu plodnosti njihovih kćeri, broja prasadi u leglima, procenta oplodnje i kvaliteta semena.

Član 40

Nerastovi koji se koriste u elitnim zaptima i centrima za osemenjavanje ispituju se u biološkom testu. Za svakog nerasta pregleda se 30 prvih legala, najkasnije do uzrasta nerasta od 13 meseci i utvrđuju moguće degenerativne pojave i anomalije u telesnoj razvijenosti prasadi.

v) Ocenjivanje i razvrstavanje podmlatka svinja

Član 41

Priplodni podmladak svinja je poreklom od roditelja razvrstanih u sledeće klase:

- 1) kod muškog podmlatka E i Ia;
- 2) kod ženskog podmlatka E, Ia i I.

Član 42

Priplodni podmladak se ocenjuje na osnovu:

- 1) porekla;
- 2) tipa i konformacije;
- 3) polnih karakteristika (broj, razvijenost i raspored sisa i drugih karakteristika);
- 4) rezultata testa.

Član 43

Razvrstavanje podmlatka u klase vrši se na način dat u tabeli broj 6.

Tabela 6.

Klasa	Tip i konformacija, poena	Broj sisa	Potiče iz legla odgojenih prasadi sa 21 dan.
Ia	5	12	10
I	4	12	9
II	3	12	8

Član 44

Ocena odgajivačke vrednosti nazimica vrši se pri telesnoj masi 90-110 kg.

Testiranje nerastova obavlja se od 30 do 100 kg telesne mase.

Ispitivanje nerastova kombinovanom metodom vrši se na najmanje jednom grlu za priplod i dva grla za klanje iz istog legla (jedan kastrat i jedna nazimica).

Ispitivanje nerastova po potomstvu vrši se na najmanje 12 potomaka, od tri majke po četiri grla, jednakog odnosa polova.

Član 45

Na osnovu rezultata i vrednosti selekcijskog indeksa nazimice se razvrstavaju u klase:

- 1) E od 111 i više indeksnih poena;
- 2) Ia od 106 do 110 indeksnih poena;
- 3) I od 101 do 105 indeksnih poena;
- 4) II od 96 do 100 indeksnih poena.

Član 46

Ocenjivanje odgajivačke vrednosti muških priplodnih grla u testu vrši se poentiranjem i metodom selekcijskih indeksa.

g) Ocenjivanje svinja za klanje

Član 47

Svinje za klanje ocenjuju se na osnovu:

- 1) porekla;
- 2) opšteg izgleda grla (konformacije);
- 3) podataka o klaničnim osobinama.

Konačne klase se određuju prema utvrđenom i usvojenom standardu, a grla se razvrstavaju u I, II i III klasu.

3. Ovce

Član 48

Ocenjivanje i razvrstavanje ovaca u klase vrši se na osnovu njihove proizvodne i priplodne vrednosti i to:

- 1) porekla grla;
- 2) ocene tipa;
- 3) telesne težine;

- 4) količine i osobina vune;
- 5) mlečnosti i masnoće mleka za mlečne rase i tipove i
- 6) plodnosti.

Član 49

Ocenjivanje ovaca vrši se najmanje dva puta i to: kod šilježadi posle prve striže i sa navršene tri godine starosti.

Podmladak se ocenjuje do prve proizvodnje i analize kvaliteta vune. Težina grla meri se pri rođenju i sa 30 do 90 dana starosti.

Melezi se ocenjuju samo u slučaju praćenja procesa pretapanja u nove tipove ili rase.

Član 50

Na osnovu rezultata dobijenih ocenjivanjem, ovce i ovnovi razvrstavaju se u klase: E, Ia, II i III.

Podmladak se razvrstava u I, II i III klasu.

a) Ocenjivanje i razvrstavanje ovaca

Član 51

Razvrstavanje ovaca u klase vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 1.

Tabela 1.

Rasa - soj	Klasa			
	Ia	I	II	III
1	2	3	4	5
Merino d. Lest i Virtemberška tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	65,0	60,0	55,0	55,0
Težina runa u kg	4,0	4,0	3,5	3,0
Finoća vlakna (mikrona)	26,0	28,0	28,0	30,0
Dužina pramena (cm)	9,0	8,0	8,0	7,5
Plodnost (%)	130,0	130,0	120,0	115,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Svrljiška tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	50,0	45,0	40,0	40,0
Težina runa (kg)	2,5	2,5	2,5	2,0
Finoća vlakna (mikrona)	35,0	36,0	36,0	36,0

Dužina pramena (cm)	10,0	9,0	9,0	8,5
Mlečnost (kg)	60,0	50,0	50,0	40,0
Plodnost (%)	115,0	110,0	110,0	105,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	1,0	1,0	-
Sjenička tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	55,0	50,0	45,0	40,0
Težina runa (kg)	2,5	2,5	2,0	2,0
Finoća vlakna (mikrona)	35,0	36,0	36,0	36,0
Dužina pramena (cm)	10,0	10,0	9,0	9,0
Mlečnost (kg)	60,0	55,0	50,0	50,0
Plodnost (%)	115,0	110,0	110,0	105,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	1,0	1,0	-
Cigaja tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	65,0	55,0	55,0	50,0
Težina runa (kg)	4,0	3,5	3,5	3,0
Finoća vlakna (mikrona)	31,0	33,0	34,0	35,0
Dužina pramena (cm)	10,0	9,0	8,0	7,0
Plodnost (%)	125,0	125,0	120,0	115,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Oplemenjene domaće rase i ustaljeni sojevi tip (poena)	5,0	4,0	3,5	3,0
Telesna težina (kg)	60,0	55,0	50,0	45,0
Težina runa (kg)	4,0	3,5	3,0	2,5
Finoća vlakna (mikrona)	25,0	26,0	27,0	29,0
Dužina pramena (cm)	9,5	9,0	8,0	7,0
Mlečnost (kg)	60,0	50,0	50,0	40,0
Plodnost (procenat)	125,0	120,0	115,0	110,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-

Ovce se razvrstavaju u Ia ili I klasu ako su starije od četiri godine.

b) Ocenjivanje i razvrstavanje ovnova

Član 52

Razvrstavanje ovnova u klase vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 2.

Tabela 2.

	Klasa			
Rasa - soj	Ia	I	II	III
1	2	3	4	5

Merino d. Lest i Virtemberška tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	95,0	90,0	85,0	80,0
Težina runa u kg (merino)	6,0	5,5	5,5	5,0
Težina runa u kg (virtemberška)	4,0	4,0	3,5	3,0
Finoća vlakna (mikrona)	25,0	25,0	26,0	26,0
Dužina pramena (cm)	9,5	9,0	8,5	8,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Svrljiška tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	65,0	60,0	55,0	50,0
Težina runa (kg)	4,0	3,5	3,0	2,5
Finoća vlakna (mikrona)	32,0	34,0	34,0	34,0
Dužina pramena (cm)	11,0	10,0	9,0	9,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Sjenička tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	70,0	65,0	60,0	55,0
Težina runa (kg)	4,0	3,5	3,0	2,5
Finoća vlakna (mikrona)	33,0	34,0	34,0	35,0
Dužina pramena (cm)	10,0	10,0	10,0	10,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Cigaja tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	90,0	85,0	76,0	65,0
Težina runa (kg)	5,5	5,0	4,0	4,0
Finoća vlakna (mikrona)	31,0	33,0	33,0	35,0
Dužina pramena (cm)	11,0	11,0	10,0	9,0
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Oplemenjene domaće rase i ustaljeni sojevi tip (poena)	5,0	4,0	3,5	3,0
Telesna težina (kg)	85,0	80,0	75,0	70,0
Težina runa (kg)	5,0	4,5	4,0	3,0
Finoća vlakna (mikrona)	25,0	26,0	27,0	29,0
Dužina pramena (cm)	11,0	10,5	10,0	9,5
Poreklo za generaciju (poena)	2,0	2,0	1,0	1,0

Ovnovi se razvrstavaju u Ia ili I klasu kad navrše tri godine starosti.

Ovnovi se razvrstavaju u E klasu kada navrše tri godine starosti, ako su ispitani i ako visoko prevazilaze normative za Ia klasu, predviđene ovim pravilnikom.

Ovnovi mlađi od tri godine mogu biti razvrstani najviše u I klasu.

v) Ocenjivanje i razvrstavanje podmlatka ovaca

Član 53

Ocenjivanje i razvrstavanje podmlatka vrši se sa 30 i 90 dana starosti na osnovu:

- 1) tipa;
- 2) prirasta;
- 3) žive mere;
- 4) porekla;
- 5) telesnih težina pri rođenju.

Član 54

Ispitivanje ovnova po potomstvu vrši se u fazama, i to:

- 1) u prvoj fazi utvrđuje se vitalnost, eventualne degenerativne pojave kod jagnjadi i jagnjad se ocenjuju poenima od 5 do 1 u doba odbijanja;
- 2) u drugoj fazi ispituje se količina i kvalitet vune kod prve striže podmlatka;
- 3) u trećoj fazi ispituje se sposobnost podmlatka za proizvodnju mesa (utrošak hrane, dnevni prirast i randman).

Kod mlečnih i kombinovanih rasa, kod kćeri, ispituje se količina i kvalitet mleka.

4. Koze

Član 55

Ocenjivanje i razvrstavanje koza u klase vrši se na osnovu:

- 1) porekla grla;
- 2) ocene tipa, a kod ženskih grla i vimena;
- 3) telesne težine;
- 4) količine mleka i procenta mlečne masti iz redovne kontrole mlečnosti po laktacijama;
- 5) plodnosti.

Član 56

Vime se ocenjuje na osnovu: razvijenosti i izjednačenosti obe polovine; dobre povezanosti; oblika i veličine sisa.

Ocenjivanje vimena vrši se između četiri i pet meseci po jarenju ocenama od 4 do 1.

Član 57

Ocenjivanje koza vrši se kod visoko proizvodnih rasa, oplemenjene domaće rase i meleza koje se koriste za stvaranje novih tipova i rasa najmanje dva puta u toku života i to:

1) prvi put u starosti od 8 do 12 meseci;

2) drugi put sa navršene tri godine.

Podmladak se ne klasira ali se vrši odabiranje prema naslednim manama, kao i telesnim težinama pri rođenju i sa 30 i 90 dana starosti.

Član 58

Na osnovu rezultata dobijenih ocenjivanjem, koze se razvrstavaju u sledeće klase: E, Ia, I, II i III.

Priplodni podmladak se razvrstava u I, II i III klasu.

a) Ocenjivanje i razvrstavanje koza u klase

Član 59

Ocenjivanje i razvrstavanje koza vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 1.

Tabela 1.

	Klasa			
Rasna pripadnost	Ia	I	II	III
1	2	3	4	5
Visokoproizvodne rase tip (poena)	5,0	4,0	3,0	3,0
Telesna težina (kg)	55,0	55,0	50,0	45,0
Količina mleka (kg)	600,0	500,0	450,0	400,0
Mlečne masti (%)	3,7	3,7	3,7	3,7
Plodnost (%)	200,0	180,0	170,0	170,0
Poreklo za gener. (poena)	2,0	2,0	1,0	-
Oplemenjene domaće rase i ustaljeni melezi tip (poena)	4,0	3,0	2,0	1,0
Telesna težina (kg)	50,0	45,0	45,0	40,0
Količina mleka (kg)	500,0	450,0	400,0	350,0
Mlečne masti (%)	3,8	3,8	3,8	3,8
Plodnost (%)	190,0	180,0	170,0	165,0
Poreklo za gener. (poena)	2,0	2,0	1,0	-

Član 60

Procenat mlečne masti u mleku koza sa proizvodnjom većom od prosečne u prve dve laktacije može biti manji za 0,2.

Član 61

Razvrstavanje koza u klasu E (elita) vrši se na osnovu:

- 1) ocene za Ia klasu;
- 2) proizvodnje mleka od 1.000 litara u prve dve laktacije;
- 3) četiri odbijena jareta.

b) Ocenjivanje i razvrstavanje jaraca u klase

Član 62

Jarci za priplod se razvrstavaju u klase: E, Ia, I, II i III, na osnovu:

- 1) procene tipa (od 5 do 1 poena);
- 2) telesne težine;
- 3) porekla.

Razvrstavanje jaraca u klase vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 2.

Tabela 2.

Rasna pripadnost	Klase				
	E	Ia	I	II	III
1	2	3	4	5	6
Visokoproizvodne rase tip (poena)	5	4	3	2	1
Telesna težina (kg)	90	85	80	75	70
Podaci o poreklu (poena)	3	2	2	1	-
Oplemenjeni domaći i ustaljeni melezi tip (poena)	4	3	2	1	1
Telesna težina (kg)	85	80	75	70	65
Podaci o poreklu (poena)	3	2	2	1	-

Jarci se razvrstavaju u klase E, Ia i I kad dostignu tri godine starosti, ako su pokazali izvanredne rezultate u prenošenju mlečnosti i plodnosti i ako ne prenose nikakve nasledne mane.

Jarci koji nisu ispitani ne mogu se svrstati u E klasu.

Grla mlađa od tri godine mogu biti razvrstana u I klasu.

Član 63

Ispitivanje jaraca po potomstvu vrši se u fazama, i to:

- 1) u prvoj fazi utvrđuju se vitalnost i eventualne degenerativne pojave kod podmlatka koji se ocenjuje poenima od 5 do 1 i to u doba odbijanja;
- 2) u drugoj fazi ispituje se sposobnost proizvodnje mesa kod potomaka;
- 3) u trećoj fazi ispituje se, kod kćeri, količina i kvalitet mleka.

5. Konji

Član 64

Ocenjivanje i razvrstavanje konja u klase, vrši se na osnovu:

- 1) porekla grla;
- 2) ocene tipa;
- 3) ocene oblika;
- 4) plodnosti;
- 5) radne sposobnosti.

Svako navedeno svojstvo ocenjuje se od 5 do 1 poena, s tim da ukupan najveći broj poena može biti 25, a najmanji 5 poena.

Na osnovu ukupnih rezultata ocenjivanja, grla se razvrstavaju u klase: E (elita), Ia, I, II i III. Grla razvrstana u E i Ia klasu imaju poznato poreklo po ocu i majci za četiri generacije.

Podmladak se razvrstava u I, II i III klasu.

Član 65

Razvrstavanje pastuva i kobila u klase prema potomstvu i plodnosti vrši se prema minimalnim uslovima datim u tabeli broj 1.

Tabela 1.

	5,0	4,0	3,0	2,0	1,0
Za pastuve					

- % ždrebnosti oplođenih kobilica	80	70	60	50	ispod 50
- klasa potomstva	E 90%	Ia 80%	I i II 70%	pretežno II	pretežno II i III
Za kobile					
- ždrebljenje	godišnje	godišnje	za pripl. bez gen. mane	bez genetskih mana	jalovost
- klasa potomstva	E 90%	Ia 80%	I i II 70%	pretežno II	pretežno II i III

Pastuvi razvrstani u E i Ia klasu koji su u priplodu služili više od 10 godina, a čija je priplodna sposobnost u opadanju, zadržavaju ocenu u vreme najveće priplodne sposobnosti, ako je njihovo potomstvo razvrstano najmanje u I klasu.

Član 66

Razvrstavanje u klase pastuva i kobilica vrši se na osnovu minimalnog broja poena, i to:

- 1) E (elita) ako je zbir poena 23
- 2) Ia klasa ako je zbir poena 20
- 3) I klasa ako je zbir poena 18
- 4) II klasa ako je zbir poena 15
- 5) III klasa ako je zbir poena 13

Grla koja su ocenjena sa manje od 13 poena ne razvrstavaju se u klase.

Član 67

Ocenjivanje i razvrstavanje u klase pastuva i kobilica, u pogledu tipa i oblika i odnosa između pojedinih delova tela vrši se na osnovu sledećih minimalnih standarda;

Tabela 2.

	Osnovne telesne mere u cm			
Rasa i pol	Visina grebena	Obim grudi	Minimalne razlike između visine grebena i obima grudi	Obim cevanice
1	2	3	4	5
Engleska punokrvna				
- pastuvi	170-160	185-175	15	20,5-19,5
- kobile	165-147	190-175	15-17	19,6-18,5

Engleska polukrvna				
- pastuvi	168-158	188-173	12-15	21,0-19,0
- kobile	165-158	185-173	20-15	20-18
Arapska punokrvna				
- pastuvi	152-147	175-165	22-18	19,5-18,5
- kobile	150-145	165-150	15	18,0-17,0
Kasači				
- pastuvi	175-160	190-175	15	21,0-19,0
- kobile	170-155	180-185	10-15	20,0-18,5
Lipicaner				
- pastuvi	165-160	185-170	20-15	20,0-19,0
- kobile	162-152	180-165	18-15	19,0-18,0
Nonius				
- pastuvi	172-158	195-172	23-15	22,0-19,0
- kobile	165-155	190-182	25-17	21,0-19,0
Brdska				
- pastuvi	146-137	165-152	12-15	18,5-18,0
- kobile	142-135	160-150	17-15	18,0-17,0

6. Živina

Član 68

Ispitivanje kvalitetne priplodne živine vrši se na osnovu:

- 1) proizvodnje jaja (količina i kvalitet) i
- 2) tovnih osobina.

Ispitivanje živine u pogledu proizvodnje, količine i kvaliteta jaja obuhvata:

- 1) broj jaja dobijenih godišnje po useljenoj nosilji;
- 2) prosečnu težinu jajeta;
- 3) broj jaja sposobnih za nasad;

4) prosečnu oplođenost jaja.

Ispitivanje živine u pogledu tovnih osobina obuhvata:

1) brzinu porasta;

2) utrošak hrane;

3) oblik i klanični kvalitet trupa.

Član 69

Kvalitetna živina ispunjava sledeća svojstva:

Pokazatelji	Tovne rase	Komb. rase	Lake rase
1	2	3	4
1. Čiste rase			
a) Proizvodnja jaja po useljenoj nosilji za 12 meseci (minimum)			
- ukupno jaja (kom.)	130	130	200
- jaja za nasad (kom.)	110	145	170
b) Izvođenje pilića			
- minimum izvedenih pilića (% od uložениh jaja)	70	75	75
v) Starost na početku nosivosti u nedeljama			
- maksimum	25	24	23
2. Roditeljska jata hibrida			
a) proizvodnja jaja po useljenoj nosilji (minimum)			
- ukupno za period nošenja komada	140	170	200
- od toga jaja za nasad (komada)	120	145	170
b) dužina perioda nošenja (nedelja)	35	40	40
v) leženje pilića			
- izleženih pilića u % od uložениh jaja (minimum)	70	75	75
g) Utrošak hrane po jajetu za nasad g. (maksimum)	350	300	250
d) Uginuće u toku proizvodnog perioda % (maksimum)	12	12	12
3. Hibridi			
Potomstvo roditeljskih jata treba da ispuni sledeća minimalna proizvodna svojstva:			
a) Teški tip - brojleri			
- dužina tova (dana)		45	
- prosečna masa mesa oba pola kg		1,6	
- uginuće u % (maksimum)		6	
- utrošak hrane (maksimum) kg/1 kg prirasta		2,2	
b) Srednji i lak tip za proizvodnju konzumnih jaja			
- dužina perioda nosivosti (meseci)		12	
- jaja po useljenoj nosilji (komada)		220	
- prosečna masa jajeta (grama)		60	
- utrošak hrane po jajetu (grama) maksimum		190	
- uginuće za period nosivosti u %		12	

7. Kunići

Član 70

Kunići za priplod razvrstavaju se u sledeće klase: E (elita), Ia, I i II.

Ocenjivanje se vrši od četvrtog meseca starosti pa naviše.

Ocenjivanje se vrši prema selektivnom bod sistemu na taj način što se unose bodovi za svaku životinju ili grupu u ocenjivački list. Zbir negativnih poena oduzima se od idealnih i maksimalno mogućih 100 poena i dobija se ocena grla.

Član 71

Grla E (elita) i Ia klase imaju poznato poreklo za najmanje dve generacije, a grla I i II klase za jednu generaciju.

U klasu E (elita) mogu se razvrstati grla stara od 8 do 18 meseci, odnosno ona koja su dala najmanje tri potomstva, a odbitkom kaznenih poena zadržala su najmanje 94 poena.

U Ia klasu razvrstavaju se grla sa najmanje 90 poena.

U I klasu razvrstavaju se grla poznatog porekla sa najmanje 86 poena.

U II klasu razvrstavaju se grla poznatog porekla sa najmanje 75 poena.

Član 72

Kvalitetna priplodna grla imaju:

- 1) poznati broj proizvedenog potomstva;
- 2) toвне osobine potomstva;
- 3) broj okota u toku jedne godine korišćenja životinje u priplodu;
- 4) utrošak hrane po 1 kg prirasta;
- 5) dužinu tova (u danima).

Šampionska titula može se dodeliti grlu koje ima ocenu E (elita), odnosno od 94 do 98 poena, s tim da se titula dodeljuje kada postoje najmanje tri elitno ocenjena grla.

Član 73

Podmladak se razvrstava u I i II klasu poznatog porekla sa starošću od 30 do 120 dana.

Klasa I dodeljuje se leglu od poznatih roditelja sa najmanje 86 poena.

Klasa II dodeljuje se leglu od poznatih roditelja i rasnim osobinama sa najmanje 82 poena.

Sva ocenjivanja mogu se vršiti najmanje dva puta u toku života.

8. Pčele

Član 74

Odabiranje pčelinjih društava vrši se utvrđivanjem linija pčela. Kontrolni pregledi vrše se u jesen i proleće. Pregledima se utvrđuje količina pčela, legla, meda, polena, kvalitet legla, mirnoća i prisustvo simptoma bolesti i parazita.

Količina pčela, legla, meda i polena određuje se po standardnoj metodi očitavanjem na svakom okviru u 1/10 okvira sa svake strane. Kvalitet legla se ocenjuje ocenama od 3 do 1 a mirnoća od 4 do 1 poena.

Podaci o izvršenom pregledu legla registruju se u knjigu legla.

Član 75

Odabiranje legala vrši se od najmanje osam linija. Svaka linija sadrži oko 10 pčelinjih legala sa maticama koje su sestre i potiču od testirane majke.

Testiranje matica vrši se u toku dve godine. U svakoj godini četiri linije se nalaze u prvoj godini testiranja, a četiri u drugoj. Majke za reprodukciju odabiraju se posle testiranja u drugoj godini.

Član 76

Odgajivanje matica se vrši u veštačkim matičnjacima presađivanjem larvica starih od 6 do 12 sati. Za formiranje matičnjaka koriste se starteri, a za dovršavanje matičnjaka bilderi, ili se koristi isto pčelinje društvo.

Član 77

Sparivanje matica vrši se u nukleusima - oplodnjacima. Sparivanje matica je slobodno.

Član 78

Sparene matice se posle regularnog polaganja jaja obeležavaju obojenom pločicom sa brojevima od 1 do 99. Boja za obeležavanje je određena za svaku godinu. Pored broja košnice, svaka matica je označena brojem.

Član 79

Reprodukcija selekcionisanih pčelinjih matica vrši se od odabranih matica majki. Majke koje nose broj nalaze se u izolatoru.

Za reprodukciju selekcionisanih matica vodi se knjiga sparivanja i otpreme sparenih matica. Knjiga za reprodukciju sadrži podatke o poreklu majke za svaku godinu posebno. Reprodukcijska matica je pod stručnom kontrolom davalca matica - majki.

Član 80

Testiranje legla vrši se na proizvodnju meda po Szabo-ovoj metodi dvostrukim merenjem pčelinjih društava u razmaku od tri dana. Razlika u težini predstavlja vrednost testa.

III OBELEŽAVANJE KVALITETNIH PRIPLODNIH GRILA

Član 81

Obeležavanje goveda vrši se tetoviranjem.

Telad se obeležavaju u levo uvo rednim brojem iz registra teljenja, a u desno uvo registarskim brojem oca, u roku od 15 dana od dana rođenja, a telad od bikovskih majki u roku od 7 dana od dana rođenja.

Telad koja potiču od nepoznatog oca obeležavaju se u desno uvo sa tri nule (000).

Osemenjene ili prirodno parene plotkinje koje nisu obeležene, obeležavaju se rednim brojem dnevnika osemenjavanja ili prirodnog parenja, koji se stavlja na levo uvo.

Član 82

Obeležavanje svinja vrši se tetoviranjem ili rovašenjem.

Prasad koja potiču od kvalitetnih i elitnih priplodnih grla obeležavaju se u levo uvo matičnim brojem majke i brojem praseta po redu, ili rastućim brojem, u roku od 20 dana od dana rođenja.

Krmače posle prvog prašenja i nerastovi posle uvođenja u priplod, dobijaju u desno uvo broj matičnog lista.

Kada se vrši pretetoviranje, odnosno kada su nečitki brojevi, grlo se ponovo obeležava sa jednom ili dve nule ispred rastućih brojeva.

Član 83

Obeležavanje ovaca i koza vrši se tetoviranjem ili ušnom markicom.

Jagnjad i jarad koja potiču od kvalitetnih i elitnih priplodnih grla obeležavaju se brojem iz registra jagnjadi, odnosno jaradi u levo uvo, a u desno uvo stavlja se broj oca, u roku od 15 dana od dana rođenja.

Kod koza sa vrlo malim ušima tetoviranje se vrši na unutrašnjoj strani repa.

Član 84

Obeležavanje konja vrši se žigosanjem toplim ili hladnim načinom, na predelu vrata ili sapi ili tetoviranjem u unutrašnji deo donje usne, u roku od 6 meseci od dana rođenja.

Član 85

Obeležavanje u živinarstvu vrši se pečatiranjem jaja koja potiču od roditeljskih i dedovskih jata živine.

Obeležavanje se vrši pečatom koji nosi registarski broj jata.

Član 86

Obeležavanje kunića se vrši markiranjem u levo uvo kod grla sa navršenih 30 dana starosti.

Čl. 87-111*

(Prestalo da važi)

V PROIZVODNJA ŽIVINE U INKUBATORU

Čl. 112 i 113**

(Prestali da važe)

Član 114

Jaja za nasad ispunjavaju sledeće uslove:

- 1) da su od jedne vrste živine;
- 2) da je masa u granicama prosečne vrednosti za vrstu, rasu, varijetet ili provenijencu $\pm 17\%$, od mogućeg odstupanja;
- 3) da je oblik normalan za vrstu, rasu, varijetet ili provenijencu;
- 4) da je ljusaka cela, normalne građe i boje, čista ili na podesan način očišćena;
- 5) da je oplođenost najmanje 70% za kokoši, odnosno 60% za ostale vrste živine;
- 6) da je starost ne veća od sedam dana, a pod posebnim uslovima skladištenja 14 dana.
- 7) da su obeležena.

Čl. 115-117**

(Prestali da važe)

VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 118

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe:

- 1) Pravilnik o podacima iz osnovne i glavne matične evidencije stoke koji se dostavljaju organizacijama za selekciju stoke ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 2) Pravilnik o sadržaju obrasca za upis u evidenciju i sadržaju obrasca za vođenje evidencije proizvođača kvalitetne priplodne stoke i semena za osemenjivanje ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 3) Pravilnik o sadržaju obrasca za vođenje matične evidencije o kvalitetnim muškim priplodnim grlima koja služe za proizvodnju semena za osemenjavanje stoke i o sadržaju obrasca za dostavljanje podataka iz matične evidencije ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 4) Pravilnik o sadržaju obrasca uverenja o poreklu i proizvodnim osobinama kvalitetne priplodne stoke ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 5) Pravilnik o načinu ocenjivanja, razvrstavanja u klase i obeležavanja kvalitetne priplodne stoke ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 6) Pravilnik o načinu obeležavanja osemenjenih plotkinja, sadržaju obrasca za vođenje evidencije o osemenjavanju, načinu vođenja evidencije o izvršenom prirodnom parenju plotkinja i načinu dostavljanja izveštaja o izvršenom osemenjavanju, odnosno prirodnom parenju plotkinja kao i načinu vođenja evidencije, sadržaju obrasca za dostavljanje izveštaja iz evidencije i sadržaju obrasca uverenja o izvršenom osemenjavanju, odnosno prirodnom parenju plotkinja ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 7) Pravilnik o uslovima u pogledu objekata, opreme i kvaliteta jaja za leženje, koje treba da ispunjavaju proizvođači živine u inkubatoru i uslovima u pogledu opreme za pakovanje i transport živine proizvedenu u inkubatoru ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85);
- 8) Pravilnik o uslovima u pogledu rasnih osobina, porekla i proizvodnih svojstava koje treba da ispunjava kvalitetna priplodna stoka ("Sl. glasnik SRS", broj 51/85);
- 9) Pravilnik o sadržaju obrasca uverenja o rasnoj pripadnosti, proizvodnim svojstvima, nameni korišćenja i datumu proizvodnje živine u inkubatoru ("Službeni glasnik SRS", broj 51/85).

Član 119

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".